

Javaslat a

NAGYDOROGI VÍZTORONY
Tolna Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

NAGYDOROGI SZÉCHÉNYI SÁNDOR ÁLT. ISKOLA
FEHÉR TIGRISEK CSAPAT

Nagydorog, 2021. március 1.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Nagydorogi Széchényi Sándor Ált. Iskola Fehér tigrisek csapata

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Kernerné Kovács Erzsébet

Balogh László

Levelezési cím: 7044 Nagydorog, Klapka u.6.

Nagydorog, Kossuth u. 67., fsz. 3.

Telefonszám: 06 70 418 3347

06 30 212 67 91

E-mail cím: k681216@freemail.hu

baloghlaci91@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Víztorony Nagydorog

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:¹

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☒ turizmus	

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen
amely nemzetiség:²

nem

4. A megyei értéktárba felvételre javasolt nemzeti értéket tartalmazó települési/tájegységi értéktár megnevezése és a felvétel dátuma:

Nagydorogi Települési Értéktár, 2021. március 8.

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

A víztorony a vízhálózat kiszolgálására épült nagy méretű víztartály, amit olyan magasan helyeznek el, hogy a gravitáció révén így kialakuló hidrosztatikai nyomás elegendő legyen a hálózat működéséhez. A víz a magasba emelés után a közlekedőedények elve alapján mozog tovább.

---

¹ Egy szakterületenkénti kategória megjelölése lehetséges.

² Kérjük, jelölje és nevezze meg, amennyiben magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó az érték.

A nyomás a magasság szerint 10,2 centiméterenként 1 kilopascallal nő. 30 méteres magasságnál a nyomás így eléri a 300 kilopascalt, ami már kielégíti a szokásos háztartási és hálózati igényeket.

A víz felemeléséről manapság elektromos szivattyúkkal gondoskodnak, de néhány helyen a mai napig fennmaradtak a szélkerekes megoldások is, melyek kiszolgálására építettek ilyesmiket az 1850-es évektől egészen 1930-ig.

Méretüket tekintve a víztornyok igen változatosak lehetnek. A kisebb, egy-egy kisfalut vagy mezőgazdasági üzemet kiszolgáló víztornyokat gömb alakú tartályaik nyomán hidroglobusznak hívjuk. A méretezés rendszerint tükrözi a helység/üzem napi fogyasztását.

Sok, az ipari forradalom idején épült víztornyot mára építészeti emlékként tartanak számon. Településünkön helyi védelem alatt áll a nagydorogi víztorony, melyet a következő melléklet igazol.

/1.sz. melléklet/

A Széchenyi Sándor Általános Iskola udvarában található a víztorony, amelyet 1891-ben a Széchenyi család emeltetett a kastély szükségleteinek ellátására neoromán stílusban épült. A víztorony a kastély teljes vízellátását biztosította.

Az épülettől kb. 50 méterre, keletre volt a kút és a víztorony. Állati erővel lett a víz feljuttatva a kútból a víztoronyba, majd onnan a kastély vezeték rendszerébe. Ez a szerkezet még az 1950- es évek elején is működött.

A helyi védelem alatt álló, emléket képviselő torony nádfedeles teteje, valamint a mellette levő faszervezetes építmény leégett, a tűz pusztításának nyomait a /2. sz. **melléklet/** mutatja.

2005-ben leégett torony, a felújítás után nádtetőt kapott Jelenlegi felújított állapotban a víztorony a következő képen látható. / **3. sz. melléklet/**

Büszkék vagyunk arra, hogy településünk vezetői méltán megőrizték a régi kor emlékeit és az idő múlásával is áldoztak arra, hogy mi, gyerekek is láthassuk a múlt örökségét.

A Tolnai Népújság megörökítette cikkében, hogyan építették újjá a leégett víztornyot:

„Néhány héten belül befejeződik a víztorony újjáépítése. Az egykori Széchenyi-kastély udvarán álló víztorony teteje tavaly májusban vált a tűz martalékává. A kár egy részét a biztosító megtérítette, a további költségek fedezésére a vis maior keretből kapott támogatást az ön- kormányzat, illetve a Dél-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség terület- és régiófejlesztési célleírányzatából. A helyreállítást Lendvai Szilárd helyi vállalkozó végzi. - A kőművesmunka szinte teljesen kész, a faipari szakmunkák felénél tartanak, így április második felére várhatóan elkészül a víztorony - mondja Dobi István polgármester. A beruházás 3,6 millióba kerül, a faszervezet pedig vörösfenyőből készül, a teteje pedig nádból.”

6. Indoklás a megyei értéktárba történő felvétel mellett:

Iskolánk udvarában /kastélyudvar/ található víztorony helyi védelem alatt álló építmény, ezért úgy gondoljuk, hogy nemcsak a települési, hanem a Tolna Megyei Értéktárban is méltó helyen szerepelne.

Nagy büszkeség nekünk, gyerekeknek is, hogy egy ilyen épület színesíti iskolánk udvarát és Nagydorogot is. Sokat tanulhatunk elődeink leleményességéről és a régi idők mindennapjairól. Ha nem lenne itt a víztorony, nehezebben tudnánk elképzelni, hogyan is juthattak a kastély lakói vízhez. Számunkra már érdekességszámba megy, hogy a vizet nem csap megnyitásával juttatták el az egyes helyiségekbe. Szintén a régi időket testesíti meg a tudat, hogy állati erővel lett a víz feljuttatva a kútból a víztoronyba, majd onnan a kastély vezetékhálózatába. Számunkra a víztorony érték. Véleményünk szerint a Tolnai Megyei Értéktár értékei között a víztorony is különleges, múltat és jelent összekapcsoló érték lehetne.

Örülünk, hogy iskolánk udvarán büszkén áll az 1891-ben felépített, majd később felújított víztorony a maga egyszerű szépségével, melyet a */4. sz. mellékletben* / található képek ábrázolnak .

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

- <https://hu.wikipedia.org/wiki/V%C3%ADztorony><https://>

- library.hungaricana.hu/hu/view/TolnaMegyeiNepujsag_2005_04/?pg=67&layout=s

- Dobri István A mi településünk - Nagydorog c. könyve

- <https://www.youtube.com/watch?v=gfDy4q0Zfdw>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: nincs

III. MELLÉKLETEK

1. A megyei értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

a) A település helyi védelem alatt álló építményei

A hatályos listát a helyi értékvédelemről szóló önkormányzati rendelet tartalmazza.

Sorszám	Cím	Megnevezés	Hrsz.	Védelem foka
01.	Kossuth L. utca 105.	lakóház	15.	H1
02.	Kossuth L. utca 93.	melléképület	21.	H1
03.		Világháborús emlékmű 29/1.		H1
04.	Kossuth L. utca 71.	fa	52.	H1
05.	Kossuth L. utca 67.	Széchenyi ált. iskola	53.	H1
06.	Kossuth L. utca 67.	víztorony	53.	H1
07.	Kossuth L. utca 67.	Tájház-falumúzeum	53.	H1
08.	Kossuth L. utca 67.	Kovácsoltvas kapu, kerítés	53.	H1
09.	Kossuth L. utca 63.	lakóház	55.	H1
10.	Kossuth L. utca 63.	Katolikus templom	56.	H1
11.	Kossuth L. utca 63.	feszület	56.	H1
12.	Damjanich utca 8.	melléképület	62.	H1
13.	Damjanich u. 63-69.	lakóház	233/1-3	
HI				
14.	Jókai utca 22.	lakóház		283.
HI				
15.	Vörösmarty utca 19.	lakóház	344.	H1
16.	Vörösmarty utca 17.	lakóház	345.	H1
17.	Görgei utca 34.	lakóház		377
HI				
18.	Kossuth L. utca 57.	melléképület	449.	H1
19.	Kossuth L. utca 47.	melléképület	461.	H1
20.	Kossuth L. utca 37.	rendőrség	467.	H1
21.	Kossuth L. utca 17.	lakóház	478.	H1
22.	Zalka M. utca 4.	szeszgyár	788.	H1
23.	Zalka M. utca 4.	épület		788.
HI				
24.	Lőrinczi út	Dohánybeváltó épületei	865.	H1
25.	Kossuth tér	Orosz emlékmű	869.	H1
26.	Kossuth tér présházak		877, 878	H1
27.	Gábor Áron utca	présház		892.
HI				
28.	Gábor Áron utca	présház		893.
HI				
29.	Gábor Áron utca	présház		896.
HI				
30.	1010. hrsz-ú út	présház		1016.
HI				
31.	Vécsey utca	présház	1036.	H1
32.	Vécsey utca	présház	1045.	H1
33.	Vécsey utca	présház	1046.	H1

⁵⁸ Beiktatta: 14/2010. (XI.18.) önkormányzati rendelet függeléke. Hatályos: 2010. november 19-től.

/ 2.sz. melléklet/

/3. sz . melléklet/

/4. sz . melléklet/

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés *m*) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

- Polgármesteri ajánlólevél
- Települési Értéktár ajánló levele
- Települési Értéktár határozata a helyi értéktárba történő felvételről

NAGYDOROG

*Nagydorog Nagyközség
Önkormányzata
7044 Nagydorog Kossuth L. u. 81.
Tel.: 75/532-019, Fax: 332-047
e-mail: titkarsag@nagydorogonk.axelero.net*

Dr. Say István Úr

Tárgy: Támogatói nyilatkozat

**Tolna Megyei Önkormányzat
Tolna Megyei Értéktár Bizottság
7100 Szekszárd
Szent István tér 11-13.**

Tisztelt Dr. Say István Úr !

A Széchényi Sándor Általános Iskola udvarában található a víztorony, amelyet 1891-ben a Széchényi család emeltetett a kastély szükségleteinek ellátására neoromán stílusban épült. A víztorony a kastély teljes vízellátását biztosította.

Az épülettől kb. 50 méterre, keletre volt a kút és a víztorony. Állati erővel lett a víz feljuttatva a kútból a víztoronyba, majd onnan a kastély vezeték rendszerébe. Ez a szerkezet még az 1950- es évek elején is működött.

A helyi védelem alatt álló, emléket képviselő torony nádfedeles teteje, valamint a mellette levő faserkezetes építmény a maga egyszerűségével méltó büszkesége településünknek, és Tolna megyének!

A készített anyag alapján tisztelettel ajánlom a Nagydorogi Víztorony felvételét a Tolna Megyei Értéktárba.

Nagydorog, 2021. március 08.

Borbélyné Tóttósi Ágnes
polgármester

Dr. Say István Úr!
Tolna Megyei Önkormányzat
Tolna Megyei Értéktár Bizottság
Szekszárd
Szent I. tér 11-13.
7100

TÁMOGATÓI NYILATKOZAT

Tisztelt Say István Úr!

A Széchényi Sándor Általános Iskola udvarában található a víztorony, amelyet 1891-ben a Széchényi család emeltetett a kastély szükségleteinek ellátására neoromán stílusban épült. A víztorony a kastély teljes vízellátását biztosította.

Az épülettől kb. 50 méterre, keletre volt a kút és a víztorony. Állati erővel lett a víz feljuttatva a kútból a víztoronyba, majd onnan a kastély vezeték rendszerébe. Ez a szerkezet még az 1950-es évek elején is működött.

Büszkék vagyunk arra, hogy településünk vezetői méltán megőrizték a régi kor emlékét és az idő múlásával is áldoztak arra, hogy a jövő generációja is láthassa a múlt örökségét.

A helyi védelem alatt álló, emléket képviselő torony nádfedeles teteje, valamint a mellette levő faszervezetes építmény a maga egyszerűségével méltó büszkesége településünknek, és Tolna megyének!

A készített anyag alapján tisztelettel ajánlom a Nagydorogi Víztorony felvételét a Tolna Megyei Értéktárba!

Nagydorog, 2021. 03. 08.

Hahn Róbert
É.B.Tag

„16./2021.03.08. É. B. határozat”

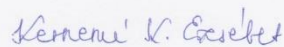
Balogh László
7044 Nagydorog
Kossuth u. 67.

Tárgy:” Nagydorogi Víztorny” felvétele a Nagydorogi Helyi Értéktárba

Tisztelt Balogh László Úr!

Örömmel tájékoztatom, hogy a Nagydorogi Értéktár Bizottsághoz érkezett javaslatában foglaltak alapján a „Nagydorogi Víztorny” címmel beadott anyag felvételt nyert a helyi értéktárba.

Nagydorog, 2021.március 8.

Tisztelettel: Kernéné Kovács Erzsébet

Nagydorogi É. B. Elnöke

3. A javaslatban megadott adatok kezelésére, illetve a benyújtott teljes dokumentáció, - ideértve a csatolt dokumentumok, saját készítésű fényképek és filmek felhasználására is -

vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

Iskolánk tanulói saját készítésű fotókat használtak a készített anyag színesebbé tételéhez.

A régebbi fotókat az említett újságcikkből illesztettük az anyaghoz!

4. A nem saját készítésű dokumentumok szerepeltetése esetén az adott dokumentum tulajdonosának hozzájáruló nyilatkozata a szabad felhasználásról.
5. A nemzeti érték felvételéről a 4. pontban megjelölt értéktárba felvevő döntés másolata: